

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felolós szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytösdékben.

Társadalom és politika.

Vörösmarty Mihály születésének száznyolcadik évfordulója alkalmából írta és felolvasta:

Exner Győző, főreáliskolai tanár.

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Három évvel ezelőtt szintén nekem jutott a szerencse, hogy e diszes körben az ünnepi alkalom szószóloja legyek. Akkor Vörösmarty életéből egy jelentős megítádatást választottam, a mely politikai tevékenysége közben érte és a kor viszonyaira igen jellemző volt. Ezzel kapcsolatban szemügyre vettem a mult és jelen gondolkozását, vezető eszméit, társadalmi kérdéseit. Legyen szabad mostan ott folytatnam, ahol akkor el hagytam. Hadd lássuk, mi változott azóta és mi nem; mi tisztult és mi lett bonyolultabb; miből okulhatunk és mire következhünk? Az élet elveit mindég magából az életből kell elnyernünk, egyes főbb tapasztalatok nyomán az irányító jelölő ítéletekhez jutunk. Így alakul ki egyéniségünk, jellemünk, a mely minden bevégzettség mellett se lehet annyira állandó és változhatlan, hogy a korral haladva, ahhoz módjával ne alkalmazkodnánk; de viszont nem is szabad attól annyira függenie, hogy föléje kerekedni, részben kivüle is megállani szükség esetén se tudjon. Éppen nem távolodunk ezzel tárgyunktól el és nem tévesztjük szem elől egybegyűlésünk célját. Hiszen Vörösmarty egész szellemi hagyatékának főbecse éppen élet-elveiben, mindenkor értékes élet-fölfogásában, eszméiben és eszményeiben van. Az élet átélése, nagyokban és kicsinyekben való tapasztalása, a legszemélyesebb élmények azok, a melyek tisztulva, finomulva, elvonva és összhangba illesztve a költészetben a művésziileg szép és lehetőleg tökéletes alakját öltik. Vörösmarty is mindig nagy megfigyelője volt korának és társadalmának; benne élt és lélegzett, beléje nyúltak le szelleme táplálkozásának a gyökerei, de megvolt az a magasabb szempontja is, amelyből mindent áttekintett és megbírált. Nem lehet, hogy az ő nemes gondolkodásán művelődött lélek az ítélet számára tőle valamit el ne tanult legyen. Midőn az ő szép alkotásait lelkünkbe fogadjuk, azokkal harmónia költözik belénk. Ha így nézzük az embert, a világot és az életet, akkor bizonyára az ő szellemében járunk el. Sokszor valószínűen, máskor majdnem biztosan megmondhatjuk, hogy miről mi lett volna az ő ítélete. Ha arról, a mi a közre tartozik, legjobb tudásunk szerint véleményét iparkodunk magunknak alkotni és nem halgatunk ott, ahol lelkiismeretünk megszólal, akkor Vörösmartyknak a példáját követjük, a ki egész életében nemcsak

élénk érdeklődéssel kísérte a közügyeket, hanem tettel, szóval szolgálta is. Természetes, hogy a mi elnődésünk csak jóakarató törekvés, a mi megjegyzéseink csak szerény észrevételek. Jöndulattal szólunk az eseményekhez és jót akarunk indítani: ez legyen mentségünk, ha miben tévednénk. Tiszteljük az ellenkező véleményt ha meg vagyunk róla győződve, hogy hasonló szándék sугallotta. A ki közelebb áll a dologhoz, az bizonyára jobban beléjök lát, mint mi, a lapok és könyvek csöndes búvárai, a kiket a közpályán való működésünk szűkebb határok közé utal. De ma már elég történik nyilvánosan ahhoz, hogy a távolabb állók is láthassanak és hozzászólhassanak.

Három évvel ezelőtt bizony meglehetősen kétesen nézhettünk a jövőbe. A nemzet óhajta és az uralkodó akarata összeütköztek. A képviselőtestület föl volt oszlatva karhatalommal, az országban itt is, ott is királyi biztosok intézkedtek fegyveres erőre támaszkodva. A válság sokáig elhúzódott, a kedélyek izgatottak voltak, sokan elcsüggedtek, többen pedig egymást okolták. Hogy kinek volt igaz? Bajosan lehetne megmondani még ma is. Jog és elvek vitások lehetnek, a boldogulásnak nemcsak egy útja van. Én nem gyanúsítottam meg azokat, a kiket a közvéleménynek egyik fele nem kímélt, de kerültek egymással szembe barátok, sőt rokonok, testvérek is és a már súlyos anyagi veszteségeknél még súlyosabbak fenyegették az országot és nem egy vélekedett úgy, hogy a legnagyobb kárt az erkölcsiekben szenvedni a haza hánytorgató népessége. Minket a véletlen egyes éppen idekerült és innen elkerült személyek által különösebben is részesítve tett az eseményeknek, vagy legalább is érdeklődőbb, ha nem érdekeltebb szemlélőkké lettünk. Akkor e helyről azt az óhajtatunkat fejeztük ki, vajha kibékülné a nemzet és királya! Jött is a szerencsés fordulat, találtak egy utat, amelyre rálephettek. Lettek győztesek és legyőzöttek, bukottak és büszkélkedők. Furcsa világ volt ezt megérni! A kiüntetés nyomában a megbelyegzés jart, — ki tudná megmondani, hogy melyik igazságosabban? Soha az emberi sors változandóságát oly hirtelen, akkora tömegben és annyifele életbevágó körülmény közt még nem tapasztaltuk. Kit kielégített a várakozás, kit nem! ki röstellhette csüggedését, kit pedig csuffia tett reménye. A felrevonultak előállottak, akik pedig elől voltak, azoknak kotródniok kellett a szereplés színpadáról. Volt, aki szívesen ment, mert nem szívesen állott a népszerűlten előtérben. Volt, aki nagy megkönnyebbüléssel távozott, mert lelkiismeretességében csak nagy nehezen bírta viselni

a helyzet súlyát. Akadt, aki büszkén bukott és emelt fővel, dacosan mutogatta magát a csufondáros tömegnek. Akadt, aki nyugodtan jött és nyugodtan ment; vagy, mert meggyőződésből tiszta lélekkel cselekedett, vagy, mert egyszerűen meghajolt a történet parancsszáva előtt, amelynek ellenszegülnie úgy is csak neveséges erőlködés lett volna. Láttunk olyanokat is, akiket tételetlen harag emésztett, hogy a méltóságból és hatalomból kicsöppentek. Mások rosszat jövendöltek is, kívántak is azoknak, akik nekik szintén nem kívántak jót. Akikre szitkokat szórtak, azok ezt átokkal viszonzták; a gunyért gyűlöttel fizettek. No, soknak nem ártott a lecke, megérdemelte a kudarcot. Hogy csak néhány ismert alakot említsék: a haszonleső kapaszködő, a szolgálatra mindig kész hízogó, a sivár köpönyéfgorgató, az üresfejű nagyzó, a szemfényvesztő uri kalandor, — rászolgáltak az ütlegre, odavalók lettek a pellengérré, hordozhatták a megbélyegzést. De vannak köztük ártatlanok is. A többség hamar kész ítélete nem törődik a megkülönböztetéssel, a káröröm nemcsak élvezettel látja a bukott vergődését, hanem bosszuszomjának kielégítéséül maga is hozzájut.

Immár az idő enyhített valamit a sors üdözöttjeinek szenvedésén, a sebek hegednek, jutott feledésbe bűn vagy hiba, hangzott el itt-ott igazságosabb, szenvedélyektől ment, megbocsátó ítélet. De azért kerestetnek és maradnak bűnbakok, mert ezek nélkül nem tud ellenni a történeti visszahatás. Másrészt vannak, a kik idegen dicsőségben sütkéreznek, mert ez is vele jár. Legyenek véle boldogok! gondolhatják amazok kicsinylő vagy keserű gunnyal. Ne ezt vizsgáljuk! Fontosabb az az orvosi kérdés, hogy milyen a közérzet?

Ha egyszerűen felelni erre nem is lehet, ha sokan sokféleképp is felelnének rá, én azt hiszem: közülünk a legtöbben velem együtt javulást állapítanak meg. Úgynevezett átmeneti korszakot élünk, de a politikusok és a történészek mosolyognak: melyik korszak nem átmeneti? Ez különben meglehetősen állandó már csak azért is, mert elég soká tart. Megjegyzem, hogy én nem sokallom, sőt azt kívánom, hogy a körülmények szükségéhez alkalmazkodva minél tovább tartson. Mert jóravaló munkát nem lehet sebtibe végezni; már pedig nekünk az kell. És mert a mit tesznek, a mi történik, arról jó lélekkel elmondhatom, hogy hasznos, időszerű. Legalább javarészt az. Hiszen ezzel nem állítom, hogy ne akadna mit bírálni és hibáztatni; de emberek vagyunk, mindnyájan tévedhetünk és mindenkinek eleget tenni sohase lesz képes senki. Láttuk, amit láttunk, szolgálhatott okulásal, fölvilágosodással, megismeréssel

SÖVEGJÁRTÓ JÁNOS
VASZON, ASZFALNEMŰ ÉS ÁGYNEMŰEK ÁRUHÁZA SZÉKESFEHÉRVÁR,
— BARÁTOK ÉPÜLETE, AZELŐTT ÖZV. HANEL ANTALNÉ-FÉLE ÜZLETHELYISÉG. —

Mai lapunk 4 oldal.

FJNb00000217

ez a néhány év is bőven. A vérmes reményekkel alább kell hagyni, számoljunk józanul a jelenleg elérhetővel. Helyt állani! elég ez emberi földadnak, ha a viszonyok bonyolultak, a követelmények nem könnyűek és erőnk, időnk határa vont. A munka, amely folyik, ha jól ítélem meg, egyelőre egy újabb alapvetés munkája, ezt pedig öreg hiba volna elnagyolni. Hozzáértők rakják le azt az alapot, amelyen közeljövők felépüljen. Akik végzik, nincs ok benne kételkednünk, bizonyára érzik a teljes felelősséget. Nincs mit irigyelnünk a polcon levőket, inkább kívánjuk nekik jót, ha magunknak jót akarunk. Segítsük őket, mert lehetünk a segítségükre, ki-ki a maga körében!

En annak idején tartózkodtam attól, hogy másokat divatos és főnön hangzatosított jelszavak hatása alatt rövidesen elítéljek. És nem bántam meg ezt a tartózkodásomat. Mérlegelem ugyanis, hogy nem lehetnék-e ennyire a multnak jelzett rendszer elveivel is? Nem hiszem, hogy azt, ami a dolog természetes fejlődésében rejlett, bármiféle politika megakadályozhatta volna. Az életre képes erő megnyilvánulni, akár békés kibontakozással, akár hevesebb zökkenések között. Én mindenha a béke híve voltam. De ma már egyes befejezett tényekkel állunk szemben; hogy azok létrejöttek, ebben hajlandó vagyok létjogosultságukat elismerni. Annyi azonban tény, hogy más jellel ellátva és más kezektől végrehajtva, voltaképp nem egyben mégis ugyanaz a munka készült el és folytatódik, a melyre amezok készültek és a melyet az ő kezükből kivettek. Nos, nekem mindegy, hogy a hajlékomat melyik építőmester fejezi be, csak ne legyen a munkájuk felemás és én jól meglakassam benne. Aki a végzésre illetékesebbnek tartotta magát, az elvállalta azt az erkölcsi kötelezettséget, hogy rosszabbul legalább semmi esetre sem dolgozik — elődjénél.

Sorsunk nemcsak a politikai helyzettől függ, hanem azoktól a személyektől is, akiknek abban a helyzetben és azok közt az események közt hatalom, vezető szerep jutott. Egyih ember háborúságot okoz békés viszonyok között, a másik le tud csillapítani lázadó szenvedélyeket. A mi ősz uralkodónkkal is próbát állott a válság, a mint a legtöbb megpróbáltatáson az uralkodók között ő ment keresztül. Erős kezűnek találtuk, amely kéznek a szorítása bizony fájdalmas is lehetett. De megmaradhatna-e másképpen egy ekkora és ilyen vegyes elemekből álló birodalom fejének? Erényszámba megy az az uralkodói széken. Az összbirodalom eszméjének hagyományos politikáját követi is, ha reánk nézve nem is mindenben szerencsésen, de elveivel hűen és legjobb igazságérzete szerint való ragaszkodással a történetileg kialakult jogokhoz. Tette, szava elsősorban katona; de lovagias gondolkodása legfőbb szempontul arra van irányítva, ami kifogástalan. Akarja házának a javát, de ezzel nem helyezkedik szembe a nép boldogulásának. Nem zárkóznak el a legújabb kor eszméiről, érzi kötelességét az emberiség iránt, szívén hordja az ember sorsát. Kész volt, kegyébe fogadni az ellenzék férfait és bizalmával tüntette ki őket. Nem mindennapi példa, amelyet bizalommal kell viszonznunk. Mert, aki ezt megtette, az bebizonyította, hogy a személyek iránt való elfogultság nem nyűgözi, félreértéseket vagy tévedésekért nem tart haragot, események és helyzetet józanul látol és általánosabb igazságok szolgálatában föltülemelkedik a pártérdekek részrehajlásain. Mi, székesfehérváriak, épp ebben az évben — néhány hónapja csak — örülhetünk fontoság személyeknek és hódolhatunk színről-színre atyai jószív-

nek. Nevezetes volt ez az alkalom, mert nagy idővel közbe másodsorú jutott e városnak és mostan is, mint először, válságos idők után.

(Vége köv.)

UJDONSÁGOK.

A Fejérmegyei Napló telefon száma 208.

— **Az Öltáregyesület** havi szentmiséje. Vasárnap d. e. 8 órákor lesz a szemináriumi templomban.

— **Saára Gyula dr.** városunk polgármestere, ma egy heti tartózkodásra a Budapestre a Lukácsfürdőre utazott.

— **Ezüstmegyező.** Megható Családi ünnep volt vasárnap este *Csütári G. Emil* v. b. t. nyomda tulajdonos házában. Meghitt boldog családi körben akkor tartott házasságának 25-éves évfordulóját nejevel *sz. Lauschmann Lujzával*. A jubiláló házaspárt az alkalmából sokan halmozták el üdvözlőleveleikkel.

— **Amnestia.** Ófelsége a király 60 éves uralkodói jubileuma alkalmából leiratot küldött a csendőrkörület helybeli parancsnokságához, amelyben általános amnestiát ad a csendőrség részére. Akinek ezidőszent bármiféle bűnügye vagy fegyelmi vétsége van, mind felfüggesztetik, illetőleg a leirat értelmében elveszti hatályát.

— **Bory Jenő** szobrászművész hivatalosan értesítette Saára Gyula drt, hogy az Erzsébet-terület sarkán levő honvédelmi kiállításán dolgozik. Munkáját Strobl Alajos szobrászművésszel együtt s azzal egyetértőleg készíti. Jelzi, hogy több tervet fog a polgármesternek bemutatni s igéri, hogy a mű olyan lesz, a melyre Székesfehérvár büszke legyen, a mely művészi szempont szerint se legyen semmiként kifogásolható. A szobor leleplezését szept. 3-ára, a vértanuk kivégzésének évfordulójára tervezik. A pénzügytész élén Saára Gyula dr. áll, aki maga eddig 1200 koronánál többet gyűjtött már s reményét fejezi ki, hogy 3000 korona össze fog gyülni a szép emlékre.

— **A Vörösmarty-kör.** Vörösmarty Mihály 108-dik születési évfordulója alkalmával a Vörösmarty-kör hű maradt hagyományaihoz és Vörösmarty nevével kapcsolatban annak költészetét s eszméinek a társadalomhoz való kapcsolódását ünnepelte. Két kiváló felolvasó szerepelt az estélyen. Az egyik *Lauschmann Gyula dr.* megyei főorvos volt, aki „Tulvilági kép” címen Vörösmartynek Mihály két költeményét a Szép Ilonkát és „A tulvilági képet” tárgyalta. Ott Szép Ilonkát tudóvésznek, a tulvilági kép álmódját pedig hagymázos betegnek fejtette. Öszintén szólva fáj az illuziók illetlen háborgatása. Laikus ember nem keresi a pathologikus valószínűségeket vázrajzát, megnyugszik az álomban, a tudomány azonban bencol. Nagyon szép volt Lauschmann Gyula drnak a kör multját és jövőjét érintő kitérése. — Ő valóban joggal elmélkedhetett a kör hatásáról, mert Székesfehérvár ur közönségéből alig volt valaki, aki a Vörösmarty-kör szellemi tartalommal való megtöltését ernyedettebb és önzetlenebb odaadással munkálta volna, mint Lauschmann Gyula dr. — Exner Győző főreáliskolai tanár a társadalomba beleélődött politika helyzetet, hatása, multja, jelene, jövője fölött elmélkedett. Nem politizált, hanem egy mély gondolkodású ember nézetét mondotta el legközelebbi multunkról és annak folytatásáról. Vannak, akik talán nem értenek együtt minden gondolatával, de azt mindenki elismeri, hogy sok érdekes és értékes gondolat tört elő felolvasásában a homályból. Strylusának gyönyörű kristályos tisztasága, finomsága valódi szellemélvélet. Szives engedelme folytán lapunk hasábjain olvasóközönségünk is élvezheti a szép felolvasást. — A hölgy és ur publikum megtöltötte a Vörösmarty-kör felolvasó termét. Soraik élén örömmel láttuk

megyéspüspökünket is, aki ezzel is megmutatta, hogy társadalmi életünk minden vonalán jelen van, akár mint munkálkodó, akár mint érdeklődő. A felolvasó ülés elején *Vértessy József* a kör igazgatója üdvözölte a megjelenteket. Este pedig társas lakomát volt, amelyen *Vértessy József* az estély felolvasóit éltette. *Lauschmann Gyula dr.* pedig a kör felvirágzására üritette poharát. A társasvacsorán a következők vettek részt.

Balassa Antal, Balassa Sándor, Báró Jenő, Bilkei Ferenc, Buday Gyula, Csabke Emil, Erdőssy Bódog, Fittler Béla, Grohmann Lajos, Kapossy Endre dr., Karl István, Kelemen Béla, Kékessy László, Kiss Géza, Kováts A. Sándor, Kováts Lajos dr., Kúthy József dr., Lauschmann Gyula dr., Lányi Jenő, ifj. Lukáts Lajos, Meszlény Béla, T. Nagy József, Naszályi József, Pataki Armin dr., Pápay Nándor, Pék János, Ribánszky Elemér, Schlamadinger Jenő, Schmidt Rajmund, Schnetzer Nándor, Schranz János, Súlyom Jenő (Budapest), Szűts Andor dr., Szűts Gedeon dr., Thiering Ernő, Tóth Artúr, Turján József, Ujházy Sándor, Végh Mihály dr. (Budapest), Vértessy József, Vértessy József, Vida Pál, Vignyázó Imre és Zalai Mihály.

— **A választások.** A függetlenségi kör tegnap este választmányi ülést tartott, a melyen foglalkozott a legközelebbi bizottsági tagjelölésekkel. A Vízvárosra nézve Erdőssy Bódog jelöltségét, a Palotavárosra nézve pedig Héjj Imre jelöltségét óhajítja támogatni.

Héjj József vendéglős helyét egy ifju, törekvő ember foglalta el a Ponty vendéglőben, a mely régóta tanyája a függetlenségi Körnek is. A fiatal, törekvő vendéglős szíves szavakkal ígérte, hogy a Kör számára elődjéhez méltóan mindig rendelkezésre hocsátja helyiségeit.

— **Iskoláink.** A jövő év nagy előrehadást fog jelenteni városunk iskolai életében. Saára Gyula dr. látva azt a sok és immár teljesen türelmetlen nyomorúságot, a mely városunkban a tanügy egészséges haladását béklyókba szorítja, hónapok óta mindent elkövetett, hogy az iskolaépítés terveit megvalósíthassa. Fáradságot nem ismerve a miniszteriumokban kieszközölt minden olyan segítyt, a melyre egyáltalán számíthatunk. Ennek alapján az új tanítói állásokra a város csak 300 koronát fizet mint illetményt, azonfelül a lakbért. Mikor mindezt a város javára kieszközölte, jelenti, hogy a jövő év január havában megteszik a lépéseket az új Deák Ferenc utcai iskola, az új ipariskola és ezzel kapcsolatban az új belvárosi fiúiskola felépítése iránt. A tervek mind készen vannak. Mi reméljük, hogy szeptember havában városunk kiemelkedik a hamupipóke szegényes pupuszaiból.

— **Katonanap.** Az osztrák császári jubileum, ki hinné, még a mi derék honvédeinket is megmozgatta; Ünnepe volt tegnap a honvédkaszárnyában. A zenekar már a kora reggeli órákban bejárta a város, amely bizon az osztrák világtól való elzárkózottságában alig tudta okát adni, hogy miért ébred zenével a nap. Délelőtt táborig misén jelent meg a tisztikar és a legénység, azután jubileumi érmeiket osztották ki a legénység tagjaira közt. Teleházy János ezredes az alkalomból tüzes beszédet intézett a katonasághoz, amelyben katonai szempontból méltányolta a nap jelentőségét. Délben diszebed volt a tisztikar kaszárnyában, de a legénységnek is kijutott a jóból. Így hát a katonaság egy kellemesen eltöltött nap emlékeivel lett gazdagabb.

— **Felolvasó-estély és társasvacsera.** A székesfehérvári Iparos Kör új helyiségének megnyitása alkalmából folyó hó 6-án Körömy Árpád Felső Kereskedelmi Akadémiai tanár d. u. 5 órákor felolvasást tart. Este 8 órákor pedig társasvacsorát rendez, melyre az érdeklődő közönséget ez uton hívja meg az elnökség. Egy teríték ára 1 k. 60 fill.

— **Halálozás.** Özv. Pollák Józsefné szül. Breuer Rozália életének 83-ik évében, f. évi december hó 3-án jobblétre szenderült. Temetése 4-én, pénteken délután 2 órákor lesz a Kigyó-utca 17. számú gyászházban. Az elhunytban Pollák Gusztáv v. biz. tag özvegyét gyászolja.

— **Sárkeresztúr és Aba.** Megszívlelendő dolgokról értesít bennünket abai levelezőnk. A minap folytak le Sárkeresztúr és Aba községben a képviselőtestületi választások, amelyekben a katolikusokat mind kibuktatták a többségben levő református lakosok. A dolog állása, amely a jobbérzésű községi lakosokban nagy visszataszítást szült, a református tisztelletes uramnak no meg a derék rektorának homlokai köré fűzi a babért. A református pástör, aki mint annak idején említést is tettünk róla a szociáldemokrata "Világszabadság"-ot tukmálgatja a nyájra, a választást megelőzőleg "Kálvin-estély"-t rendezett, nagyon természetesen abból a célból, hogy másnap a választáson a keresztény türelme, szeretete és méltányosság glóriája lebegjen harctér felett. A "Kálvinista-estély" epilogjaként pedig a tisztelletes egyetértve a rektorral nyílt színen nem állotta hangoztatni, hogy katolikusra nem szabad szavazni. A rektor uram is bőségesen kivette részét az érdemes cselekedetből. Tudósítónk említést tesz róla, hogy ezen a napon se szagolt az iskolába a nevelés szent ügyét a fanatikus korteskedés kellemetlenségeivel cserélte fel. A derék cselekedetnek meglett a következménye: a méltányosság, a keresztény szeretet nagyobb dicsőségére mind kibuktatták a katolikus jelölteket. A rektor urnak a tanfelügyelő említése szerint gyenge volt az iskolája, — a tanfelügyelő urnak ezuttal is ajánljuk figyelmébe, hogy ha ideje engedi, tekintsen be még egyszer abba az iskolába. (Beküldetett.)

— **Szakiskola.** A gazdasági ismétlő iskola keretében Sebestyén Ilona okleveles gazdasági tanítónő szakavatott vezetése mellett megkezdődött az ismétlő leánykák oktatása a különböző háziipari kézimunkákban, kosárfonás, kötés stb. A ki érdeklődik iránta, bizonyára örömmel fogja látni ennek az új működési ágnak városunkban való meghonosítását. A tanfolyam a belvárosi leányiskola egyik földszinti helyiségében van.

— **A Székesfehérvári Szakkozó Társaság f. évi rendesen közgyűlésén** tisztikarát a következőképpen alakította meg. Elnökök: Exner Győző; alelnökök: Apt Ödön, Kunos Fyula; titkár: Cseh István; másodtitkár: Adler Lajos; pénztáros: Kalmár Béla; ellenőr: Dr. Falvy Jenő; háznagy: Kiss Géza; választmány: Belák Ferenc, Berényi István, Falvy István, Janikievits Vazul, dr. Friess Adolf, Dr. Huszár Adolf, Miklóss Géza, Stréda Antal, Vadász József, Vermes Lajos.

— **Háborus hírek.** Egyre cáfogatják a háborús híreket, a politikusok sem igen beszélnek róluik, a jelekből ítélve a háború veszedelme mindjobban érlelődik a Balkánon. Csak egy gyújtó szikra kell, s azonnal megcsordulnak a fegyverek a vén Európa nagy érdeklődése mellett. Még a mi városunkban is jellei vannak a készülődésnek, tegnap 2 üteg tüzérség ma pedig 3 zászlóalj császári és királyi katonaság ment át városunkon, Komáromból indított különvonaton a boszniai Trebinje felé. A börze, a háborús hírek legérzékenyebb jelzője, szintén ingadozást mutat. Az egész országot nagyon érdeklik ezek a katonadolgok. Ereinkben megpezdül az a vér amelyet a háborúk fergetegeiben dicsőséges apáinktól örököltünk.

— **Az elhagyott gyermekek javára.** A társadalom könyörületére szoruló elhagyott gyermekek javára tudvalevőleg kormányrendeletre gyermeknapot tart az egész ország Vármegyénk is hozzájárult a nemes emberbaráti célhoz. Nálunk községek szerint a következő adományok jöttek be: Aba 60 63 k., Adony 33 16 k., Alap 46 78 k., Alcsut 23 10 k., Bakonysárkány 5 50 k., Baracs 13 k., Baracska 6 40 k., Bicske 62 50 k., Bodajk 6 88 k., Bodmér 36 80 k., Csabdi 13 42 k., Csákberény 15 60 k., Csákvár 14 k., Csókakö 23 90 k., Csőr 46 68 k., Csősz 4 62 k., Cece 83 91 k., Diósd 18 66 k., Dunapentele 6 59 k., Ercsi 31 70 k., Erd 10 k., Etyek 89 50 k., Falubattány 9 06 k., Fehérvárcsurgó 27 34 k., Feicsut 54 20 k., Füle 14 20 k., Gárdony 104 k., Gyuró 34 38 k., Hercegfalva 11 40 k., Ivánca 66 20 k., Inota 11 03 k., Iszakszentgyörgy 33 06 k., Jenő 5 k., Kajászószentpéter 33 62 k., Káloz 3 17 k., Kápolnásnyék 34 80 k., Kisfalud 2 02 k., Lovasberény 2 k., Magyaralmás 9 53 k., Mány 7 76 k., Martonvásár 182 08 k., Moha 11 40 k., Nadap 5 k., Nádasdladány 118 04 k., Nagyláng 15 10 k.,

Nagyperkátá 14 82 k., Óbarok 14 20 k., Pákoz 6 68 k., Pátka 8 46 k., Pázmánd 22 42 k., Polgárdi 44 40 k., Rácalmás 67 22 k., Ráckeresztúr 105 k., Sárbogárd 37 86 k., Sáregres 16 50 k., Sárkeresztúr 3 k., Sárkeresztúr 2 k., Sárkeszi 5 k., Sárosd 233 13 k., Sárszentmihály 18 50 k., Sárszentmiklós 43 40 k., Seregélyes 8 20 k., Soponya 11 75 k., Sósút 29 40 k., Sukoró 7 40 k., Székesfehérvár 127 76 k., Tabajd 24 60 k., Tác 39 k., Tárnok 24 20 k., Tordas 41 80 k., Urhida 5 k., Vajta 6 80 k., Vál 60 17 k., Velence 88 k., Vereb 8 94 k., Vértesacsca 61 31 k., Vértesboglár 19 38 k., Vértesdoboz 10 k., Zámoly 14 38 k. A megyében gyűjtött összeg kitesz 2714 kor. 92 fillért. Az egész országon befolyt pénzüsszeg 276,743 kor. 33 fill.

— **A szülők figyelmébe.** Azoknak akik a kis Jézus ajándékával szent karácsony ünnepére gyermekeiknek kedves örömet szeretni akarnak, a legnagyobb szeretettel ajánljuk mai irodalmi rovatunk szives átolvasását, szebb, okosabb és hasznosabb könyveket nem termelt a karácsonyi könyvtár.

Az új könyvek árai: *Károly Ignác*, Igazi Élet, diszkötésben 3 kor. 80 fill. — *Dickens Károly*, A kis Dórrit, 2 kötet, 2 kor. — *Bokor Malvin*, A Szirányi család, diszkötésben 5 kor. — *Andor József Nagy Lajos*, diszkötésben 4 kor. *Szapessy László*, Hit és hazza, ára füzve 4 kor., kötve 5 kor. 60 fill. — *Bourget Pál*, A vállás, ára 3 kor. — *Schermann Egyed dr.*, Az egyházi könyvtárolom és könyvbírálat magyarázata, ára 2 kor. — *Huber Lipót*, A napkeleti bölcsek, ára 3 kor.

— **Vasárnap f. hó 6-án este** a Pontyvendéglő átvétele alkalmával ünnepélyes megnyitást tartva Pozsár Lajos cigányzenekarának közreműködésével, melyre jóbarátainkat, ismerőseimet és tisztelt vendégeimet meghívom. Kiváló tisztelettel *iff. Héjj Imre* vendéglős.

— **Sikkasztó szatóc.** Kohn Gyula perkátai szatóc Pénzes János pátkai marhakereskedőtől 900 koronán 5 db. marhát vásárolt. A szatóc 10 korona előpénzt s a marhaleveleket átadta Pénzesnek, azonfelül beígérte, hogy a pénzt haladéktalanul küldeni fogja. Pénzes egyideig hiába várt a marhák árára, mire aztán fejlejtette ezt az esetet. A törvény 8 hónapi fogházbüntetéssel intezte el az ügyet.

— **A perselyfosztogatók.** Durmits Ferenc és Perczel János iszakszentgyörgyi fiuk közakarattal felörték a templom perselyét s a pénzen megosztokodtak Nagy István jó cimborájukkal. A törvényszék ma vonta felelősségre az elvetemült fiukat. Durmits Ferenc a főbűnös 1 hónapot, Perczel és Nagy 2—2 napi fogházbüntetést kapott. A bűnös szülőköt 14—14 napi fogházra ítélte a törvényszék.

— **Ellenséges emberek.** Pötrócz István móri szőlészeti felügyelő valami lanyhaság miatt megintette az egyik keze alatt dolgozó munkást Janó Józsefet. Janó emiatt annyira sértve érezte magát, hogy reárohant a felügyelőre s veszedelmesen fojtogatni kezdte. A felügyelő cs-k nagy nehezen tudott menekülni előle. Az uton erős viaskodás fejlett ki közöttük, Janó akkora ütést mért a felügyelőre, hogy az a földre zuhant. Néhány perc múlva tovább menekült a megtámadott, magára zárta lakásának ajtaját, de a felbőszült munkás még ezután is halálra kereste. A csendőrök vettek véget a dolognak.

— **A sógor.** Rudnicsai János közösi lakos buzáját valaki állandóan lopkodta. Hosszas megfigyelés után Gyürky József a sógor, bizonyult a gabona tolvárnak.

— **Konkurrencia.** Pill Ferencné helybéli lakos süteményáruval foglalkozott egyik utca szögletén. Az üzlet nem valami jól jövedelmezett, amit annak tudott be, hogy Neustadt Pál pékias fürgé eleveséggel halásza el előleg a vevőközönséget. Ez volt oka annak, hogy Pill Ferencné alaposan elverte az élelmes pékínast. A törvényszék 2 napi fogházra ítélte.

FAELADÁS! Deák Ferenc-utca 2. sz. a. I. osztályú, válogatott bukk hasábfát ürköbméterenként 10 k. 40 fill.-ért árusít a plébáni uradalom.

— **Féltékeny legények.** Pusztajafalu községben Csonka Imre és Dénes István egy lány szerettek. Ennek a tarthatatlan állapotnak elintézésére a minap öltre mentek s Dénes több társával együtt annyira összebicskázta Csonkát, hogy most élet-halál közt lebeg.

— **Bűnügyi főtárgyalások dec. hóban.** 4-én: Pálkás Mihály lopás bünt. Grósz Emil lopás bünt. 5-én: Szabó István és 2 tsa hatóság ell. erőszak. Móder József súlyos testi sért. bünt. Nyul József és 1 tsa súlyos testi sért. b. Paikovics Katalin magzatelhajtás b. 9-én: Weiszlemlin Katalin lopás bünt. Stern Adolf súlyos testi sért. bünt. id. Bogdán János és 6 tsa lopás bünt. Horváth Mihály és 3 tsa lopás bünt. 12-én: Völcsői Vendel lopás bünt. Szijgyárgyó Józsefné lopás bünt. Bori Katalin és 2 tsa lopás véts. Schittenhelm Károly lopás véts. 15-én: Kelemen András és 1 tsa magánlaksért. b. id. és ifj. Keál István súlyos testi sért. b. Osváth János és 4 tsa testi sért. bünt. és véts. 16-án: Rákoss Ferencné 3 rendbeli uszora véts. Schwender Viktor magánlaksért bünt. Branizsa Károly nyomtatv. után elköv. rágalm. Juhász János lopás bünt. 19-én: Fekete György lopás bünt. Tőke József és 4 tsa lopás bünt. Krencz Lajos ufrelvétel. 22-én: dr. Váradi Pál, nyomtatv. után elköv. rágalmazás Oláh András és 2 tsa lopás bünt. 23-án: Kovács Lajos és 1 tsa lopás bünt. Trener Mihály és 4 tsa testi sért. bünt.

Szamárköhögés

könnyen elmúlik a SCOTT-féle Emulsio használata folytán. Orvosok, bábák és szülők bizonyítják ezt ezer és ezer levélben.

A SCOTT-féle Emulsio

Az Emulsio vásárlásánál a SCOTT-féle módszer végéig — a halászt — kérjük figyelembe venni.

segít azért, mert elsőrangú alkotórészei és az eredeti SCOTT-féle eljárás kiváló szerré teszik, sőt **táperjeje** is elsőrangú. Már az első adagtól csodálatosan javul az általános egészség.

Egy eredeti üveg ára 2 k. 60 fillér.

Kapható minden gyógyszerárban.

— **Büntető felelviteli tárgyalások december hóban.** 10-én: Baksa József könnyű testi sért. véts. Király József közcsend ell. kihágás Pinke István levéltitkot megsért. v. Habi János hatóság előtti rágalm. véts. Czánér Lajos becsületsért véts. Hartán Erzsébet közcsend. ell. kihágás Miholics Imréné könnyű testi sért. véts. Szekeres Györgyné becs. sért. véts. Huszár Imre súlyos testi sért. véts. Szabó Józsefné becsületsért. véts. Kovács Józsefné tulajdon ell. kihágás Mihályi Józsefné hecs. sért. véts. G. Kalmár Sándorné becs. sért. véts. Urkóczy János becs. sért. véts. id. László József rágalmazás véts. Kovács Koroly becs. sért. véts. Gáncs Mihály becs. sért. véts. Ehrenthal Simon becs. sért. véts.

— **Szökött katona.** Szimonidesz Ödön honvédőhadnagy tudvalevőleg megszökött a kaszárnyából, ahol hosszabb ideig volt fogságban. Egy alkalommal kézrekerült már Szimonidesz, azonban újból kimenekült a büntető igazságszolgáltatás alól. Most kapjuk az értesülést, hogy Londonban sikerült újból kézrekeríteni. Visszahozták városunkba, hol hadi törvényszék elé állítják.

SZINHÁZ.

Kedd, december 1.

Varázskeringő, Kormos Ilonka első fellépével. Az előjelek után szufottabb házat, dúsabb virágaratást vártunk az édes kis **Kormos** redíviva fogadására, ki egyik legjobb szerepében, a Varázi keringő primás Francijában mutatta be fehérvár

ismerőseinek ringó szép termetét, villogó szempárját és művészivé finomodott játékát. Szívesen láttuk őt viszont, mint egyik legkedvesebb ismerőnket, ki körülbelül tíztáiban van azzal, hogy mivel tartozik magának, a közönségnek és a művészetnek. Az ismerős, szép muzsikája, de vékony erecskéjű darak előadása meglehetősen volt; a gyújtópontot természetesen Kormos Ilonka állotta s partnereire is előnyösen hatott az ő fényugrázó képessége; meglátszott, hogy jó kedvvel játszik mindenki. Szalkai stilszerű, bár kissé merev szerényszímus volt. Fenséges rokona (Bátóri) élvezetesen játszott, bár kissé erősen kiszínezte a „zsabáját.“ Szép és elegáns volt Fábian Linka a hercegnő, elég jól énekel Inke, a férj-kirendeltség személyesítője. A többi szereplők is a karral együtt megfeleltek a hozzájuk fűzött várakozásnak. Megemlíthetjük még, hogy Fábian és Kormos szép vírágokat, utóbbi nyit színen tömördek lelkes tapsot, sőt vastapsot is kapott. Ismételt meg kell említenünk valamit; azt t. i. hogy a direktor ur erősítse meg, vagy frissítse föl a zenekarát, ha úgyis a zenés darabokat kultiválja. Soha ilyen gyenge orkesztrumot.

Szerda, dec. 2.

Nebántsvirág. A régi, a szellemes, a humorral, jókedvvel, kacagással agyon ékesített Nebántsvirág, tele szebbnél-szebb melódiákkal és sok-sok kedvességgel. Az est hőse természetesen a közönség régi és új kedvence, Kormos Ilonka volt, aki valóban elemében volt, belevitte minden művészetét, aranyos jókedvét s azt a sok jó tulajdonságát, amely őt Fehérvártól már eddig is megörököltette. Ezt a szerepet neki írták, és ő megmutatta, hogy el tudja ragadni publikumát. Nehéz volna eisorolni a pompásnál pompásabban sikerült jeleneteket, azért csak általános jellemzősül mondjuk azt a lépten-ynomon feltörő megjegyzést, a mely így szól: — Ó de édes! Ó de megenni való! Mellette pompásan játszott Bátor, aranyos jókedvével folyton kacagatta a publikumot, ámbár az utolsó felvonás női ruhájával való mókáiól megkímélhette volna a jóízű közönséget. Bátor művésze s épen azért nincs szüksége az ilyen, két krajcáros publikum számára való mozdulatokra. Kovács az órnagy szerepében ismét kabinetalakítást produkált. Inke annyira élethűn reprodokálta a berugott őrmestert, hogy nem egyszer valósággal megdöbbenett bennünket, hogy álom-e vagy valóság — pedig csak móka volt. Vértest hasonlóan szívesen dicsérik a színigazgató jó alakításáért.

A közönség — többen is lehettek volna — remekül mulatott, csak úgy harsogott a kacaj és a taps. Kormost valóban elhalmozta rokonszenve jeleivel.

IRODALOM.

Új könyvek. A Szent-István-Társulat, hogy immár félszázadnál hosszabb idő óta becsülettel szolgált rendeltetéséhez hű maradjon, új könyveit mindig oly céllal iratja, hogy azok lehetőleg hasznos munkáiól lehessenek a katolikus közönség felébresztésének és erősítésének. Az irodalom eszközeivel mindig a társadalom azon rétegeinek hitét, erkölcsét és világnézetét támogatja, amelynek buzgó vallásossága záloga a társadalom jövőnké békéjének, a keresztény és magyar gondolkodás mindenkor érvényesülésének. Két három évtized mulva ránk következő események szezereinek rudját igazgatja tehát, aki ennek az ifjúságnak lelkébe kitörülhetetlen betükkel igyekszik bevésni a hithez és hazához való hűséges parancsát, a jó mellett való kitartásnak, a meggyőződéshez ragaszkodó állhatatosságnak kötelességét.

Az ifjúság körében ma járványként terjedő fantasztikus detektívregényeknek s az ezeknél még sokkal-veszedelmesebb pornografikus munkáknak egyetlen ellenszere a szépen megírt s művésziességen kiállított jó irányú ifjúsági irat. Szépen megírtak s művésziességen kiállítottak kell azonban lenni az erkölcsös hatásnak előidézésére szánt munkának, mert e tekintetben ellenfeleink már a gyerekeket is elkényeztetik s érdekesül és széppel pótolván a jót, esztétikai igényeiket fölcsigázták.

A Szent-István-Társulat ilyen irányú karácsonyi ujdonságai kielegítik a legkényesebb kívánságokat is. Kiállítás dolgában nem kell szűgyenkezve félre huzódi egy magyar nyomda produktumai mellett sem, a tartalom s a megírás talpraesettségéről pedig kezesség a szerzők irodalmi multja. *Károly Ignác* könyve az igaz életről szól. Fejtegeti mindazokat az erényeket és bűnöket, s mindazon erényekre és bűnökre csalogató alkalmakat, a melyekért és a melyekkel a mai társadalombeli fiúknak küzködniök kell. Megnyugtat, felvilágosít, lelkesít, erős akaratot támaszt, nagy elhatározásokat ebreszt. Kellemes előadási módja szórakoztat; nagy igazságai, súlyos érvei a lelkekben világhosszú gyújtókat. Nem morális elvek száma, felsorolása és taglálása e munka, hanem végig lebilincselő s kis olvasói körében a legszebb eredményekkel biztató olvasmány. Nem életeltek fejtegetése formájában, hanem megkapó erővel s nagy művészettel megírt regények keretében ajánlja és loppa bele az ifjúság lelkébe a Károly Ignác könyvek tanulságait. *Dickensnek* Kis Dorrit s *Bokor* Malvinnak Szirányi család című regénye. Naivitás volna tőlünk Dickenst felfedezni és ajánlani. Regényeiről minden íteratus ember tudja, hogy azok a nemes élvezeteknek gazdag forrásai s a Szent-István-Társulatnak e regények átdolgozása által már eddig is elért eredményei a legkedvezőbb hangulatot készítettek elő az ujonnan átültetett regény fogadtatásához is. Bokor Malvin munkája igen jól illik, a Dickens regénye mellé. A munka becsületét és dicsőségét hirdeti s a mi társadalmunkból vett mese kibogozása közben iparkodik az olvasó szívébe csepegtetni a Dickens-regények állandó tanulságait es elveit.

Becsület, szorgalom, vallásosság az alap-gondolatai az eddig felsorolt munkáknak, a hazának s a multnak szeretete szól a Szent-István-Társulat ifjúsági iratainak — legsikerültebbjéből, *Andor József Nagy Lajos* életrajzából. A történet-író tárgy szeretete, a jó hazafi kemény magyarsága s a bellatristának hajlékony és kifejező tolia folytat össze ennek a szép könyvnek megírására. A történelmünk fensége előit való meghódolás, tanulságainak átvétele és felhasználása, a hazafiúi nemes érzelmek gondos ápolása s a hagyományokhoz való törhetlen ragaszkodások szállanak e könyv lapjairól az ifjúság fogékony lelkébe s a szép eszmék útját könnyíti az előadás bája, a nyelvnek ódon zamata. *Andor József* könyvének méltó pendantje *Szepessy László* verskötetete. Nagy részét ismerjük már a hit és haza költeményeinek, mert hiszen katolikus ünnepeleinknek ma jótórnán egyetlen postája *Szepessy László*, mégis mikor így együtt látjuk azokat, lépten-nyomon új költői erőt, lelkesedést, kifejezésbeli szépséget találunk bennök.

A gyermekek mellett gondoskodott a Szent-István-Társulat nagyok számára is irodalmi ujdonságokról. Most jelentek meg a rendes és pártoló tagok könyvilletményei s egész sorozatot adott új népraktákából. Ezeknek jelentősége vetekedik az ifjúsági iratokeval, mert szintén igen fogékony talajba hintik világnézetük magvait. A katolikus Népszövetség kiadványai s a katholi-

kus néplapok mellett ezek a néprakták az egyetlen ellensúlyozói a szociáldemokraták vad és istentelen irodalmának. Az egyszerű nép olvasmányaival szellembe teljesen megegyezik *Bourget* híres regényének a *Válás*-nak sikerült fordítása. Mint amazok, ez is a keresztény világrendért harcol. Mint ez is a Jézus-Krisztus-nyaszentegyház igazságait védelmezi. Megkapó vonásokkal rajzolja, hogy milyen rettenetes pusztításokat okozott a francia társadalomban a vallással oly vértázító igazságtalansággal elbánó törvényhozás, hogyan dulta fel a családok békéjét, miképen lett sirásoja a lelkek nyugalmának. A vallásban boldogságot találó s az annak hadat üzenő táborok elkeseredett harcának szomorú, de tanulságokkal teljes képe ez a könyv. El kell olvasnia mindenkinek a kinek alkalma és joga van bele szólni nagy társadalmi és vallási kérdések intézésébe, főként pedig azoknak, akik katolikus létükre a katolikus intézményekről a liberalizmus könyvelmőségével szoktak itélkezni.

Ha még megemlíthük *Schermann* Egyed, pannonhalmi főiskolai tanárnak az egyházi könyvtárolomról és *Huber* Lipótnak a talmudról szóló legkiválóbb magyar mű szerzőjének a napkeleti bölcsekről irt exegetikus tanulmányát, be is fejeztük azoknak a megszerzésre és elolvasásra nagyon érdemes könyveknek felsorolását, melyeket a Szent-István-Társulat most kibocsátott. Ha a magyar katolikusok annyi pártfogást mutatnak az irodalom iránt, mint a mennyi buzgalom és áldozatkészség ezt létrehozta, akkor a Szent-István-Társulatnak mihamarabb még gazdagabb sorozattal lehet a magyar katolikusok elé állania.

Az új könyvek árai: *Károly Ignác*, Igazi Élet, diszkötésben 3 kor. 80 fill. — *Dickens* Károly, A kis Dorrit, 2 kötet, 2 kor. — *Bokor* Malvin, A Szirányi család, diszkötésben 5 kor. — *Andor József* Nagy Lajos, diszkötésben 4 kor. *Szepessy* László, Hit és haza, ára füzve 4 kor., kötve 5 kor. 60 fill. — *Bourget* Pál, A válás, ára 3 kor. — *Schermann* Egyed dr., Az egyházi könyvtárolom és könyvbírálat magyarázata, ára 2 kor. — *Huber* Lipót, A napkeleti bölcsek, ára 3 kor.

Kályhák és takaréktűzhelyek fűtésére legalkalmasabb, leggazdaságosabb, legkellémesebb tüzelőanyag a sajtolt szén,

mert:

- állandóan egyenletes meleget ad,
- mennyisége könnyen ellenőrizhető,
- nem piszkít és kezelése egyszerű.

100 kgr. ára házhoz szállítva 2 k 40 f.

Megrendelhető Székesfehérváron: „Sajtolt szén“ elárúsító raktárban

Stibal Gusztáv Rá.óczy-utca 6. sz.

(Galambos-ház) és

Krausz Verona dohánytőzsdéjében, Nador-utca.

SCHMÖLTZ LÁSZLÓ

CIM, CIMER-, SZOBAFESTŐ- és MÁZOLÓ

S Z É K E S F E H É R V Á R, V Á S Á R T É R 17. S Z Á M.

== Elvállal minden e szakmába vágó munkát a legnagyobb igényeknek megfelelőleg, szolid árak mellett. ==

Ugyanott egy jó házból való fiu tanulónak felvétetik.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székesfehérvárott.